

Да, чуя... Как, нима след тебе –  
 Палачите... Но ето! Бърже –  
 Ключалката! Тегли по-скоро,  
 Тегли хомотите... Натискат...  
 Трошат... Махнете се.... Не мога.  
 Не мога вече – отмалях...  
 А влизат. Помощ!

Привеждаме този така принизяващ битов откъс, съвсем основателно изличен от христоматийния лирически текст на Яворов, защото той демонстрира рязка промяна в позицията на субекта: той не е *пред вратата*, а *зад* нея, страстно желаещ да я превърне в *стена*, в една от *стените* на своето *убежище-рай*. Визията от премахнатия отрязък продължава да е скрито инспиративна за късния Яворов: пространството на *заключената стая* е символизирано и дематериализирано в „Не бой се и ела“ („чуя недосяган в тъмни самоти“). Генетичната връзка между „Нощ“ и стихотворението от 1906 г. се подсказва и от първоначалното заглавие „Където не са те“, или – едно от значенията на Яворовата метафизика е тоталното елиминиране на социума. Резкият преход в ситуирането на лирическия субект, настъпил в „Нощ“, е предшестван все пак от подготвителен етюд – от непубликуваното приживе на поета стихотворение „Неприятел“ (1900). То съдържа реалии, прекалено сходни на реалиите в съкратения отрязък от поемата: „при тебе, в крепостта“, „с нас прекрочва къщний праг“, „ключът де е, нали знай“. Неслучайно прекосеният *праг* в късните текстове на Яворов („Дни в нощта“, „Недей се връща“), т.е. встъпването в обетованото убежище винаги извиква болезнени реакции у Аза, напълно преобразен от *човек-пред-вратата* в *човек-зад-вратата-стена*. Този тип персонаж имплицитно се проявява и в късното стихотворение „Тома“: „Да отворя на денят?“

Етимологията и „еволюцията“ на *вратата* не спират дотук. В „Боричкания, сълзи, кърви...“ (1901) и в „Не дирих